

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

Spetsiaalno fond

Üksik nummer Mrk. 20.—

SP, - 4887

ÜLIÕPILASLEHT

TARTU ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Toimetuse ja talituse adress: Tartu, Hessei tänav

Nõ 1.

15. veebruar, 1922.

III. aastak.

Handwritten notes:
Kõik...
Kõik...
Kõik...

Dr. Rudolf Pärt †.

4. veebruaril s. a. suri ootamatult ametikohuste täitmisel saadud verekihvitiituse tagajärjel Tartu ülikooli haavakliiniku assistent Dr. Rudolf Pärt, korp. Sakala vilistlane. See oli raske kaotus tema sõpradele ja ametivendadele, iseäranis aga ametialale, kus tema lühida aja jooksul suutis äratada suuri lootusi tagajärje- ja viljarikkaks tegevuseks ja tööks.

Dr. Rudolf Pärt sündis 6. märtsil 1890. a. Torma kihelkonnas taluomaniku pojana; tema haridusloo käik on sarnane, mille läbi teinud suurem osa meie nooremast haritlaste põlvest: algul külakool, siis kihelkonna kool ning lõpuks Hugo Treffneri eragümnaasium, mille tema lõpetas 1910. a. kevadel. Sama aasta sügisel astus ta Tartu ülikooli arstiteaduskonna üliõpilaseks ja ühtlasi korp. Sakala liikmeks. Oma töökuse ja järjekindluse tõttu oleks ta kõige lühema aja jooksul ülikooli lõpetanud, kuid maailmasõda ja Eesti vabadusvõitlus kiskusid tema enese keerdu ning alles läinud aastal võis ta studiumi lõpetada.

Kohe peale selle asus ta ülikooli haavakliiniku juures assistendina tegevusse, et selle kaudu luua enesele laiemaid võimalusi oma töö jätkamiseks teaduslikul alal. Kuid saatuslik surm tegi tema tööle ja parematele ning suurematele kavatsustele ootamata lõpu. Dr. Pärt, kui inimene ja töömees, oli väärt, et temast võtta eeskujut.

Tõsi, tema iseloomus ei olnud — anda oma jõudu ja energia rohkust selleks, et võita silmapilklikult ja pealiskaudselt laiades hulkades kuulsust ja poolehoidu, millel puudub kindlam alus ja tõsisem väärtus, tema eesmärk ja elu ülesanne seisis selles, et järjekindla, hoolsa ja püsiva tööga jõuda sihtidele, mille teostustel sünnivad väärtused, mis ei kustu, vaid jäävad püsima rahva ja inimsoo kasuks. Tööd teha sõna tõsisel mõttes oli tema püüd.

Rahulikult, kuid siiski silmanähtavalt arenesid selles sihis tema teadmised ja võimised. Suure tõsiduse ja anduvusega asus ta alati oma ülesannete täitmisele, ning tema tagasihoidlik uhkus avaldus ainult selles: mida teha, seda võimalikult hästi teha. See oli ühtlasi, mis sai tema noores elutegevuses saatuslikuks: ametikohuste juures liig korralikkuse ohvrina kaotas ta oma kõige kallima vara, oma elu.

Alati kohusetruu, ametis täpialne ja korralik, püüetes õiglane ja aus, suutis Dr. Pärt lühikese teenistuseaja jooksul võita oma ametivendade keskel suurt lugupidamist, poolehoidu ja usaldust.

Kui inimene — ikka rahulik ja vaikne, ikka vastutulelik ja sõbralik, ning suur heasoovlikkus hinges, nii oli ta alati ja igalpool: kodus, tööl ja sõprade keskel. Kunagi ei tumestanud tugevad tundmused tema sisemist tasakaalu ja kaotanud naeratavat heatahtlikkust ja südämlikkust tema hingest.

Samäsena võitis ta kõikide sõprade ja lähemate kaaslaste südamed. Ning kuigi ta neist nüüd igavesti lahkunud, kaunid mälestused tema teeskujust saavad kaua kestma nende hinges ning trööstima neid nende kurbtuses ja leinas tema ootamata kaotuse puhul.

Stud. jur. Konstantin Linnamägi †.

31. jaanuaril s. a. suri südame nõrkusesse peale infulentsia põdemist korp. Fraternitas Estica tegevliige stud. jur. Konstantin Linnamägi.

K. Linnamägi sündis 9. detsembril (v. st.) 1899. a. Narvas. Seitsme aastasena asudes vanematega Tallinna sai seal alghariduse. Keskkoolis käis Tallinna Peetri reaalkoolis ja Nikolai gümnaasiumis. Peale viimase Venemaale evakueerimist jatkas õppimist Narva gümnaasiumis, mille 1918. a. kevadel lõpetas. Peale sakslaste maale tulemist asus Peterburisse elama, kust ta sama aasta suvel Eestisse tagasi tuli. Vabaduse sõjast võttis K. L. algusest saadik osa, millest ta ise järgmist jutustas: „Novembrikuu 1918. a., kui punased Eestisse tungisid, astusin vabatahtlikult sõjaväkke, kui kaitseleitlane ja olin 4-as, pärast 5-das jalaväe polgus. Kui meie väed Jõhvi maha olid jätnud, sõitsin Tallinna ja detsembri algul astusin teenistusse kooliõpilaste roodu. 15-mal dets. 1918. a. lahkusin sealt ja läksin I. Tallinna löögi pataljoni. 26-mal detsembril sõitsime liinile, kus meid kindral Tõnisson soomusrong nr. 2. peale dessandiks määras. Sellest saadik teenisin soomusrong nr. 2. peal ja võtsin osa Tapa, Rakvere, Tartu, Valga, Petseri ja Irboska äravõtmisest. Aprillikuus 1919. a. astusin E. V. sõjakooli. 5. oktoobril s. a. ülendati mind suurtükiväe lipnikuks ja määrati teenistusse kindluse batareisse nr. 2, kus kuni juunikuuni 1920. a. Irboska frondil teenisin. 3. juulil määrati mind 3-da väljasuurtükiväe divisjoni Viljandi ja sealt 15. juulil Tallinna suurtükiväe alamohvitseride kooli. Minu raporti peale sain 16. sept. 1920. a. sõjaväest vabastatud ja siis astusin 23. sept. Tartu ülikooli õigusteaduse osakonda.

K. L. võitis oma heasüdämlikkusega ja otsekoheusega kõikide sümpaatiat, kellega kokku puutus. Veel rohkem aga võitis ta oma ülevoolava temperamendiga, millega ühendatud olid mitte väiksed muusikalised anded. Tema rahutus hinges, mis esimesele pealiskaudselt vaatlejale vast vähe ütles, oli küllalt tõsist ja intensiivset püüet omale kindlalt ülesseatud selgele eesmärgile jõuda. Suured lootused,

mis K. L. oma elutungiga lähedalolijates äratas, lõpetas kõikidele ootamata halastamata surm, jättes ainult temast kõige paremaid unustamata mälestusi.

Stud. med. Eduard Toom †.

30. jaan. 1922. a. suri tiisikusse korp. Ugala liige stud. med. Eduard Toom.

Kadunu sündis 27. sept. 1898. a. Haaslava vallas Tartumaal, kus ta isa põllupidaja oli. Kümme-aastaselt astus ta Haaslava vallakooli, kus ta kolm aastat hiljem Tartu 4-a klassilise Kooliõpetajate Ühisuse Kaubanduse kooli üle läks, mille kursuse 1917. a. lõpetas. Oma hariduse jätkamiseks astus ta jaan. 1918. a. Kooliõpetajate Ühisuse gümnaasiumi, mis kol korral Tartus asutati, kuid samal aastal Venemaale evakueeriti. Okkupatsiooni ajal õppis ta pool aastat Tartu kroonugümnaasiumis, pärast aga 1919. aastast Hugo Treffneri eragümnaasiumis, mille kursuse ta 1920. a. lõpetas. Peale gümnaasiumi lõpetamist samal aastal astus ta Tartu ülikooli arstiteadust õppima, kus ta aasta õppimise järele oma töö pooleli pidi jätma ja, juba enne nõrga tervisega, tiisikuse haiguse ohvriks langes. Kadunu võttis ka, teenides Tartu kooliõpilaste pataljonis, Eesti vabaduse sõjast osa.

Kadunu oli usin õppima. Õppimise juures unustas ta koguni oma tervise eest hoolitsemise. Alatisest tööst nõrgestatud organism ei suutnud vastu panna haigusele, mille idu juba aasta varem temas tärganud oli. Ootamata vara ja sügavaks kurvastuseks kõigile, lõpetas surm noore lootusi äratava teadusejüngri töö, enne kui ta midagi teostada suutis oma elu ülesandeist, oma kaugele ulatavaist tuleviku plaanidest.

Eduard Toomiga kaotas üliõpilaskond puht-teadusmehe hinge- laadiga kaasvõitleja, kelle käest tulevikus nii paljugi toota oleks võinud. Oma südamliku ja mehise iseloomuga võitis Ed. Toom kõigi kaasvõitlejate lugupidamise, mis laskis tema surma tunda valusana kaotusena. Rahu tema põrmule!

S.

Akadeemiline Baltiliit.

Baltiliit on meie väikeste riikide diplomaatiale raskeks ülesandeks. Olgugi et liidu tähtsus määratu suur, ei suudeta siiski ühist keelt leida. Tõkked, mis teel ees, on niivõrd tugevad, et nende kõrvaldamine veel palju aega ja suurt tööd näib nõudvat.

Akadeemiline liitumine, millest meie üliõpilaskonnas viimasel ajal kõneldud, on meile üliõpilastele sama suure tähtsusega kui poliitiline liit rahvaste vahel. Huvid, mis üliõpilaskondi seovad, erinevad

aga sedavõrd üldpoliitilistest küsimustest; et diplomaatilised konjunktuurid oma eitavate külgedega ei tohiks olla takistuseks üliõpilasvahelises organiseerimistöös. Akadeemilise liidu ülesandeks oleks ainult ja ainult üliõpilaskondadesse puutuvate küsimuste lahendamine, kuna poliitilised suhted täiesti kõrvale jääks. See asjaolu annab põhjust loota, et akadeemiline liit rutem ja hõlpsamini teostatav on, kui poliitiline.

On mõeldud liidu loomine viie riigi üliõpilaskondade vahel: Soome, Eesti, Läti, Leedu ja Poola. Meie üliõpilaskond on senni kokku puutunud ainult Soome kaasvõitlejatega, kellega meil ikka vahekord kõige südamlikum olnud. Teisi naabrid pole meil juhus olnud lähemalt tundma õppida, kuid pole põhjust karta, et meil ka nendega vahekord halvem kujuneks. Pole ka teada midagi teiste naabrite tülidest või lahkumõtetest, mis ühise töö võimatuks võiks teha. Olgugi et Poola ja Leedu vahekord endiselt terav, tohiks siiski loota, et akadeemilisel pinnal arusaamatused ununevad.

Akadeemilisel liidul oleks palju küsimusi lahendada, mis puhtpraktilise iseloomuga: õppimise võimaldamine naaberriikide ülikoolides, vastastikune kaasabi õpevahendite muretsemises, ekskursionide ja kursuste organiseerimine, spordiettevõtete korraldamine jne.

Meie üliõpilaskond kavatseb astuda lähemas tulevikus rahvusvahelisse üliõpilasliitu. Seal oleks meil hädatarvilik nii mõneski küsimuses oma lähemate naabritega kontaktis töötada. Nii hästi hariduslikul kui ka majanduslikul alal on meil oma naabritega palju ühiseid joone. Kõneldud on, näit., meie atestaatide tunnustamisest ehk õigemini mittetunnustamisest väljamail. Arvatavasti on meie naabritel sellel alal samasuguste raskustega tegemist. Olukorda võiks aga parandada, kui seks ühiselt samme astutaks.

Teiste riikidega võrreldes on meil kõigil (peale Soome) valuuta õige madal. See takistab meid osavõtmist rahvusvahelistest ettevõtetest, see teeb ka võimataks L.-Euroopast õpevahendite kui ka kirjanduse muretsemise. Raske on ka kõrge valuutaga maile ekskursionid korraldada, rääkimata kauemaegsetest õppimistest väljamaa ülikoolides.

Siin peaksime meie jällegi ühiselt teid otsima, kuidas raskuseid kõrvaldada. Küsimus on arutusel olnud ka karskusvahelistel üliõpilaskongressidel; loota on, et kõrge valuutaga maade kaasvõitlejad neile töös abis on, töö ise peab aga loomulikult meie endi teha jääma.

Ka põhimõttelistes küsimustes võiksime meie rahvusvahelises liidus mõnigi kord ühineda, millisel teguviisil ka oma sügavama ulatusega tähtsus ei puudu: esinedes tervikuna, kellel on oma kindel reaalne alus, võiks Baltiliit ka üldistes küsimustes kaaluv olla, olgugi vast väiksel määral.

Akadeemilise Baltiliidu loomise suhtes tuleks meil naabritega mõttevahetusse astuda. Kõige kohasem selleks oleks vast ühine kongress, kus võimalik oleks küsimust üksikasjalisemalt ja mitmekülgelt käsitada. Küsimusi on palju ja mõned neist õige rutulised, seepärast pole põhjust asjaga viivitada: kongress oleks tarvis kokku kutsuda juba käesoleval semestril. Kõige kohasemaks ajaks oleks vast Lihavõtte pühad, olgugi et samal ajal Leipzigi üliõpilaskirjavahetusbüroode kongress peetakse, millest arvatavasti ka mõned meie

naabritest (võimalik, et ka meie ise) osa võtavad. Takistuseks ei või see aga olla, sest mingi asi ei keela ju ühel ajal mõlemaid kongressidest osa võtmast.

Pühadeks jääb meil umbes kaks kuud, milline aeg küll pisut lühikene, kuid eeltööd ei peaks iseenesest palju aega nõudma, sest kannaks ju esimene kongress rohkem vastastikku tutvunemise ja informatsiooni laadi, kuna isegi töö edaspidiseks ajaks tuleks jätta. Tähtis on, et meie edustus jalamaid küsimuse harutusele võtaks ja jaatavalt otsustades, sellekohaseid ettepanekuid kohe naabritele saadaks. Viivitus võiks küsimuse asjata tükiaks ajaks edasi lükata.

Üldised kongressi eeltööd ja töökava väljatöötamine jääksid muidugi meie edustuse hoolde. Korralduses oleks soovi, et kongress osavõtjate arvu poolest liig suur ei oleks. Mida väiksem koosseis, seda kergem on tööd teha ja seda hõlpsam on kaugelt edustajaid delegeerida. Oleks vast kõige kohasem jagajaks võtta 200. Üldiselt oleks siis kongressist osavõtjaid umbes 60—76 (meilt 15), milline arv töötamiseks väga kohane.

Oleks soovitatav kongressi Tartus korraldada, kui see ka teistele vastuvõetav peaks olema. Kongressi kestvus ei tohiks üle kolme päeva olla, olgugi et tööd palju võib koguda.

Nagu öeldud, oleneb terve töö organiseerimine meie üliõpilaskonna edustusest. Kas suudab aga meie praegune edustus küsimust küllalt energiliselt käsitada? Igasugune viivitamine võib kevadise kongressi nurja ajada ja meie teame ometi, et meie edustus juba kaua oma koosolekuid pole saanud pidada, sest ei saada kokku kvoorumi. Kas poleks mitte otstarbekohasem, kui meie edustuse juhatus küsimuse iseseisvalt otsustaks ja ka tarvili eeltöid tegema hakkaks, kuna edustusele seda *post factum* kinnituseks võiks ette panna? Asja enda pärast oleks see mitmeti soovitatav.

Akadeemiline Baltiliit oleks suure tähtsusega naaberrahvaste lähendamise mõttes. Meie teame, et meie teineteiseta läbi ei saa, et meie üksi olles nõrgad oleme. Meie teame, millised hädaohud on meid varitemas nii hästi ühelt, kui teiselt poolt. Oleks aeg jätta igasugused tülid ja nägelemised; ent platoonilise manitsustega oleks asjata lootus eesmärgile jõuda. Olukord nõuab, et meie peame käsi-käes käima ja seda tuleb meil ikka ja alati silmas pidada. Vastastikku teineteist tundma õppides üksteist rohkem hinnata võiks nii mõneski arusaamatusest üle saada. Meie üliõpilased peame seks omalt poolt kaasa aitama ja võib loota, et meie seda tarviliselt ka suudame.

R. Üvel.

Üliõpilaskond 1921. a. ankeedi andmetel.

Meie viimse aja ühiskondlikud ja poliitilised sündmused ning saavutused on meie üliõpilaskonna ilmet kõige suuremal määral muutnud. Nagu üle öö olime jõudnud oma ülikoolis normaalsele ajale vastava õpetöö alustamisega hoopis teistsugusesse olukorda, kus pea kõik endised normid anakronismidena tundusid. Võis näha;

et mitte ainult üliõpilaskond ise oma arvulise, suuruse koosseisu jne. poolest enam endine ei ole, vaid et ka kõik teda puutuvad välised tingimised põhjalikult muutunud olid, — üliõpilaskonna avaldumis- ja tegutsemispiirid olid asetatud osalt kitsamale, osalt laiemale alale, kui varem.

Sündinud tõsiasi võisime ja võime küll konstateerida, — muutunud olukorrast igakülgse, täielise ülevaate saamine ei ole aga nii kaua võimalik, kuni puuduvad vastavad täpiseadised statistilised andmed meie üliõpilaskonna kohta. Ligema tuleviku ülesanne on neid andmeid järjekindlalt muretseda ja süstemaatiliselt läbi töötada, — kes seda peab tegema, kas üliõpilaskonna edustus, kavandatav statistika kabinett ehk veel mõni muu, on teine küsimus. Selle töö tähtsuse ja ta tulemuste väärtuse selgitamine tohiks ülearune olla (kuigi asjaolusid on, nagu allpool näeme, mis selle ülearuse juures kahtlema sunnivad!).

Läinud õpeaastal tuli iseäranis sagedasti ette juhtumisi, kus ühenduses üliõpilastele abiandmise sihiga pöörati üliõpilaskonna juhatusesse poole ligemate andmete saamiseks, peasjalikult üliõpilaste majandusliku seisukorra kohta. Juhatusel polnud muidugi mingisuguseid arvusi ette tuua ja pidi harilikult vastuse võlgu jääma ehk paremal juhtumisel suure rutuga üliõpilaskonnasüsteemidelt, näit., puudustkunnatavate liikmete arvu teatamist paluma, et vastavas küsimuses umbkaudsetegi andmetega esineda. Ka tõusid üles üliõpilaskonna elus kaugeleulatava tähtsusega küsimused, mille üliõpilastele soodsat lahendust ülikooli- ja vabariigi-valitsuse poolt ainult ehk siis võis loota, kui esitatakse asja kohta käiv kindel arvustik, millega rehkendada võib. Tuletame meele riikliku toetuslaenu, ühiselumaja, õpemaksu asja jne.

Et statistiliste andmete puuduse teravust osaltki kaotada ning tegelikult esile kerkivatele küsimustele vastust leida, korraldas üliõpilaskonna juhatus edustuse otsusel läinud kevadel aprillikuu lõpul ankeedi üliõpilaste majandusliku seisukorra selgitamiseks. Teadete lehed jagati välja nii üliõpilastele, kui ka kuulajatele — organiseerituile — organisatsioonide, organiseerimatuile — posti kaudu. Tagasi tuli 751 lehte, nendest tühjalt — 1. Järele jääva 750 seas on oma sisu tõttu kokkuvõtte tegemiseks absoluutselt kõlbmatuid — 5, peale seda hulk tingivalt kõlbmatuid, mida osaliselt võimalik arvesse võtta.

Ei saa siin kohal tähelepanu juhtimata jätta sellele kahetsemisväärilisele asjaolule, kuivõrd hooletult ja pealiskaudselt teadete lehed on täidetud. Ses suhtes on vastolu õige silmatorkav 1912./13. a. Peetrlinna E. Üliõpil. Seltsi poolt Eesti üliõpilaskonnas korraldatud ankeediga, kus „vastatud on küsimused üleüldiselt korralikult... lorilehti, sündmata naljategemist ei ole leida;“ ei ole sugugi rõõmustavad need järeldused, mis selle võrdluse põhjal tuleksid teha!

Praeguse ankeedi juures on päriselt tüübiliseks nähtuseks, et osa küsimusi vastamata jäetud, väljaminekud sissetulekutest suuremad, üksikutele vasturääkivad vastused jne. Ja naljatoonilised, teravameelsuse ja vaimurikkuse peale pretendeerivad vastused! Neid on mitmes kaliibris — võrdlemisi mõõdukatega alates ja isegi trükkimustast mustematega lõpetades. On juhtumisi, kus inimesed kogu

aeg üsna asjalisi vastuseid annavad, kuid korraga enam kiusatusele vastu panna ei suuda ja mõne erakorralise naljapalaga sunnitud on oma südant kergitama. Ja sarnaseid nähtusi esineb üsna sagedasti.

Ülikooli sekretariaadi andmete järele oli ankeedi korraldamise ajal, s. o. 1. mail läinud aastal üliõpilasi — 1698, kuulajaid 214, kokku 1912. Sellest arvust on ankeedi peale vastanud:

a) soo järele:

meesüliõpilastest ¹⁾	39,6%
naisüliõpilastest	36,8%

b) rahvuste järele:

eestlastest	41,5%
muudest rahvustest	30,9%

c) teaduskondade järele:

põllumajandusteaduskonna üliõpilastest	60,1%
usu-	52,5%
matemaatikaloodus-	44,5%
filosoofia-	39,0%
arsti-	38,0%
õigus-	37,0%
loomaarsti-	36,6%
rohu-	31,9%
kaubandus-	31,8%

Üleüldse on ankeedist osa võtnud 745 üliõpilast, mis selleaegsest üliõpilaste üldarvust 39% välja teeb.

Osavõtjate protsent on küllalt kõrge, et ankeeti selles suhtes võrdlemisi kordalainuks lugeda, sest pea kõikide ankeetide juures, mis korraldatud varem üliõpilaste vahel, nii Tartus kui ka mujal, ei kerki vastajate protsent keskmiselt üle 40%. Peetrilinna E. Ü. Seltsi poolt 1912./13. a. toimepandud ankeeti, millest osavõtjaid 50%, tuleb eriti õnnestanuks lugeda. Peab tunnistama, et praegune ankeet pakub siiski veel küllalt väärtuslikku materjali, kuigi vastused tihti küllalt täpisealsed ega läbimõeldud ei ole, nagu juba toonitatud.

I.

Üleüldised teated.

Nagu tähendatud, on statistiliseks kokkuvõtteks kõlbulisi vastuseid 745; selles arvus on üliõpilasi 673 ehk 90,3%, kuulajaid 72 ehk 9,7%.

1) Lihtsuse pärast arvame siin ja allpool kuulajad üliõpilaste hulka, peale jättumiste, kus esineb eriti nimetatud.

Vastajad jagunevad järgmiselt soo ja rahvuse järele¹⁾:

	Meesüliõpilased	Naisüliõpilased	Sugu teadmata	Kokku
Eestlased	465	154	4	623 (1524)
Sakslased	37	7	—	44 (162)
Juudid	25	10	—	35 (102)
Venelased	20	8	—	28 (81)
Lätlased	2	2	—	4 (12)
Poolakad	2	1	—	3 (7)
Saksa-venelased	2	—	—	3 (—)
Rootslased	1	1	—	2 (6)
Tshehid	—	1	—	1 (1)
Rahvus teadmata	2	—	—	2 (—)
Kokku	557	184	4	745

Rahvustest on esimesel kohal muidugi eestlased — 83,6% vastajate üldarvust. Tähelepanu äratavad saksa-venelased, kes nähtavasti ei tea, kumba nimetatud rahvust eelistada. Soo järele on: meesüliõpilasi — 74,8%, naisüliõpilasi — 24,7%, sugu teadmata — 0,5%²⁾.

Teaduskondadesse kuuluvus:

Sugu	Teaduskond									Kokku	
	Arsti	Matemaatika	Õigus	Kaubandus	Põllu- majandus	Filosoofia	Usu	Rohit	Loomaarsti		Teemata
Meesüliõpilasi	136	112	108	64	63	30	20	14	10	—	557
Naisüliõpilasi	51	38	21	15	14	41	1	1	1	1	184
Sugu teadmata	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	4
Kokku	188	151	130	79	77	72	21	15	11	1	745

1) Klambritesse paigutatud arvud näitavad ülikooli sekretariaadi andmeid 1. V. 21. kohta.

2) Ülikooli nimekirjas oli 1. V. 21. meesüliõpilasi — 64,7%, naisüliõpil. — 35,3%.

Vanadust vaadeldes leiame:

	Meesüliõpilasi	Naisüliõpilasi	Sugu teadmata	Kokku
18-aastased	14	11	—	25
19	23	22	1	46
20	53	31	1	85
21	73	31	—	104
22	70	21	2	93
23	69	22	—	91
24	38	16	—	54
25	54	5	—	59
26	43	8	—	51
27	31	2	—	33
28	21	5	—	26
29	14	2	—	16
30	13	4	—	17
31	9	—	—	9
32	11	—	—	11
33	7	—	—	7
34	4	—	—	4
36	4	1	—	5
37	2	1	—	3
38	1	2	—	3
40	1	—	—	1
41	1	—	—	1
54	1	—	—	1
Kokku	557	184	4	745

Meesüliõpilase keskmine vanadus on 24 a., naisüliõpilase — 22,2 a. Üleüldine keskmine vanadus Tartu üliõpilase kohta 23,5 aastat.

Võrdlemisi kõrge keskmine vanadus on meie üliõpilaskonnale ikka iseloomustav olnud, sest paljudel oli kas ainelistel põhjustel ehk viletsate kooliolude tõttu võimalus omandada õige hilja ülikooli astumiseks tarvilist hariduslikku tsensust. Viimastel aastatel on selle lisaks veel sõja tõttu ülikooli töö sagedasti pikemaks ajaks katkestamine suurel viisil kaasa aidanud keskmise vanaduse ebanormaalseks kõrguseks. On huvitav asjaolu, et 1913. a. oli naisüliõpilase keskmine vanadus 23,8 a., meesüliõpilase oma aga 23,3 a. — esimene seega pool aastat vanem¹⁾), kuna aga praegu naisüliõpilane meesüliõpilasest keskmiselt tervelt 1,8 aastat noorem on. Varemjal ajal oli naisüliõpilase kõrge keskmise vanaduse põhjuseks igasugused takistused, millega Vene ajal naisterahvaste ülikooli pääsemine seotud oli (eksterne oli naisüliõpilaste keskel tervelt 31%¹⁾), kuna viimasel ajal sõja mõju, nagu tähendatud, peaasjalikult ainult mehi puudutas.

(Järgneb.)

V. Luik ja Aug. Oinas.

1) A. Oinas: Eesti Üliõpilasnoorsugu arvudes, „Üliõpilaste leht“ nr. 5, 1914, lhk. 6.

Väljamaasõitude võimalustest.

Ekslik on eelarvamine, et väljamaa meie üliõpilasele majanduslikult täiesti kättesaamata. Valuuta tõttu võime meie mõnelegi maale oma rahaga ligi pääseda. Näitus: Saksamaal tuleks meie üliõpilasel elamiseks kuus kulutada umbes 4000 Emk. ja — Austrias mitte üle 3000 Emk., — summad, mis kommenteerimist ei tarvita, sest isegi Tartus tuleb üliõpilasel rohkem välja anda.

Teised Euroopa riigid on juba märksa kallimad. Prantsusmaal kulutab üliõpilane ülespidamiseks kuni 1000 franki kuus, mis meie rahas ligi 30000 Emk. Inglismaal, Belgias, Helveetsias pole elu odavam. Et sarnased hiiglasummad meie üliõpilasele üle jõu käivad, ei saa mainitud maid väljasõitude ja õppimise jätkamise juures esialgu arvesse võtta.

Meie üliõpilane ei tohiks aga liig nõudlik maade valikus olla. Meile on Euroopa kultuurriigid täiesti tundmata. Pääsemine välisilma on meie otsekohene elunõue, seepärast ei tohiks meie ühtki võimalust kasutamata jätta, et sinna teed leida. Kui kultuurriigid suurel arvul oma üliõpilasi edasiõppimiseks ja hariduse täiendamiseks väljamaile läkitavad, siis peaks meil seda enam väljamaa tähtsust hinnatama. Meil olla üliõpilasi, kes isegi Tallinnat pole näinud. Kasvades maal, lõpetades keskkooli kusagil Nuustakul või Paides, asub noormees või neiu Tartu ja on üliõpilane. Lõpetab ülikooli ja on seltskonna kui ka riigi juht ja ta peab juhtima riiki, mis tahab olla kultuurriik. Kurb oleks perspektiiv, kui siin parandust ei tuleks. Asjata oleks aga ootama jääda, et keegi kusagilt „väljastpoolt“ abi pakkuma tuleks. Ainult endi hoolde jääb terve töö ja ainult ise peame endid toetama. Pole kahtlust, et meie tööga valmis saame. Mõte peaks üldist poolehoidu ja toetust leidma, sest küsimus on niivõrd tähtis ja laialdane, et see meid kõiki lähedalt puudutab, sest vaevalt leiduks küll ükski, kes väljamaasõidust loobuks, kui seks oleks juhus ja võimalus.

On kolm väljamaasõitude moodust, mida meie üliõpilaskonnal tuleb arvesse võtta: 1. mõni semester väljamaa ülikoolis peale lõpetamist Tartus; 2. suvisemestrid ja kursused ja 3. ekskursioonid.

Mis puutub esimesse liiki, siis peaks see (vähemalt esialgu) iga üliõpilase enese hoolde jääma. Üliõpilaskond võiks abiks olla vast informatsiooni muretsemises, kui seda vaja. Üldiselt tuleb aga sarnast hariduse täiendamist igatepidi soovitada, seda enam, et siin mõnigi maa meile majanduslikult kättesaadav. Eriti tähelepanu tuléks juhtida Viini peale. Sealsed kõrgemad õpeasutused on heas kuulsuses ja õpekeeleks Saksa keel. Viimasel ajal tehakse küll väljamaalastele tõk-keid ülikoolides: immatrikuleeritakse ainult üheks semestriks jne., kuid meie võiksimme vast suuremat vastutulelikkust loota: Viini ülikooli rektor teatas läinud suvel meie saadikule Berliinis, is. Menningule, et ülikool heal meelel eestlasi vastu võtaks. Rektor avaldanud imestust, et Eesti üliõpilased Viini edasiõppimiseks ei sõida.

Is. Menning lubas lahkesti läbiraakimised ülikooli valitsusega oma peale võtta, kui sõitjaid peaks leiduma.

Suvisemestrid oleksid hariduse täiendamiseks väga soovitavad, kuid nad ei lange kahjuks ühte meie suvivaheaegadega. Suvisemestrid (Saksamaal) algavad juba mai algul, ja selleks ajaks pole semester Tartus veel lõppenud.

Kursused, mida üksikud ülikoolid väljamaalastele korraldavad, on juba kättesaadavad. Kursuste kestvus on harilikult 3—5 nädalat. Aineid võib valida oma tahtmise järel. Suuremalt jaolt käsitatakse üldküsimumi, sest teaduslikuks tööks on kursuse aeg liialt lühike. Raske oleks ka üliõpilasel raamatusse süveneda, kui ümberringi nii palju uudist vaadelda.

Osavõtmine sarnastest kursustest oleks soovitav gruppides ja see ei läheks mitte kalliks. Saksamaal võiks ära käia (praegust elukallidust arvesse võttes) umbes 3.500—4000 Saksa margaga.

Väljamaa elu-oluga tutvunemiseks on määratu suure tähtsusega ringreisid väljamaad mööda. See on õieti ala, mida meie kohe võime teostada ja mis võib pakkuda suurt huvi kõigile; üksikudesse gruppidesse jagunedes, võiks valida maid, mis meile kättesaadavad ja mis meid huvitavad. Ringreise võime meie organiseerida niihästi väikseid, oma lähemate naabrite juure, kui ka suuremaid — Saksamaale, Austriasse, Ungarisse, Poolasse. Viimased polekski nii kohutavad oma kalliduse poolest: ekskursioon Saksamaale ja Austriasse, mis võtaks 6 nädalat, tuleks maksma umbes 15.000 Emk., kui arvesse võtta praegust kurssi.

Tuntakse asja vastu huvi, — võime juba lähemal suvel ekskursioonid teele saada. Esialgul on küll riikide valik piiratud, kuid aja jooksul peavad ka siin olud paranema ja siis võib juba organisatsioon laiemale alusele seada.

Oleks loomulik, et see küsimus meie üliõpilaskonna edustuse lahendamiseks oleks. Nii kaugele pole meie aga veel jõudnud. Meie edustus on niivõrd inertne, et ta sellekohaste väljamaa üliõpilaskonnade ettepanekute peale isegi vastata ei suuda. Ungari üliõpilaskonnalt on kiri dateeritud 5. V. 1921., milles muu seas ette pandi üliõpilaste vahetamisega juba läinud sügisel algust teha. Detsembris polnud meie edustus selle kirja peale veel vastanud. Kuidas lood vastusega praegu, on teadmata.

Kui meie ükskord nii kaugele jõuame, et meie teiste ettepanekute peale vastame ja võib olla isegi initsiatiivi endi kätte võtame, siis võib ju väljapääsemine välisilma ka hõlpsamaks muutuda. Seni ei jää aga muud üle, kui küsimust täiesti eraalgatajate hoolde jätta. Tuleb luua initsiatiivgrupid, kes algatuse ja mõtte õhutamise endi peale võtaksid. Teatavasti on sarnane mõte juba liikumas ja grupp üliõpilasi kavatseski pikemaid ringreise korraldada lähemal suvivaheajal Saksamaale ja Austriasse. Jääks soovida, et mõte laiemates hulkades pinda leiaks.

Ka meie organisatsioonid ei tohiks külmavereliselt tööd pealt vaatama jääda. On ju üheks tähtsamaks organisatsioonide ülesandeks liikmete seltskondlik kasvatamine ja isiku arendamine. Oleks pentsik seda kasvatamist ainult Tartu raamidesse liitsuda.

Organisatsioonid peaksid aineliselt oma liikmetele appi tulema, kui seks tarvidus. Teid leitaks, kui aga tahetakse. Poleks palju, kui

iga organisatsioon juba lähemal suvel vähemalt 10% liikmeist väljamaile ringreisile saadaks. Tahaks loota, et meie üliõpilaskond vähemalt selleski küsimuses temale nii omaseks saanud ükskõiksusest loobuks.

R. Ö.

Tehnikum ja politehnikum.

Meie kõrgem tehniline õpeasutus, Tallinna tehnikum, on sisuliselt võttes tehnika ülikooliks selle lühendatud, kokkusurutud — praktilistele tarvidustele vastaval kujul.

Et paljuil keskkooliõpetajaist, samuti ka veneaegseil tehnika üliõpilastel tung on omandada väljamaa tehnika ülikoolidele vastavat haridust, mis praktiliste võimiste kõrval annaks võrdlemisi sügavamaid teoreetilisi teadmisi ja et riik nii kui nii vajab ka laiema teadmistega varustatud tööjõude, võttis Tallinna tehnikumi õpenõukogu läinud õpeaastal arutusele küsimuse: kas on Eestis tehnika ülikool selle täies ulatuses tarvilik ja võimalik ning kus peaks olema niisuguse asupaik.

Küsimust läbi arutades tuli nõukogu otsusele, et tehnika ülikool Eestis tarvilik ja võimalik on ning et selle loomulikuks asupaigaks peaks olema Tallinn — Vabariigi tööstuse ja kaubanduse keskpunkt. Sarnasel puhul on tehnika ülikoolil võimalik tarvitada tehnikumis asuvaid laboratooriume ja kabinette.

Õpeasutuse laadi kohta avaldati arvamist, et tehnikum oleks tehnika ülikooli lahutamata osa: viimane fäiendaks esimest. Peeti tarvilikuks, et tehnikumi hoonete ehitamisel peetaks silmas täielist tehnika ülikooli. Tähtaja kohta, millal tehnika ülikool täiel ulatusel võiks töötama hakata, jäi küsimus esialgul lahtiseks. Igatahes oleks see alles siis võimalik, kui tehnikumi õpetajaist teatud arv juba nii kaugel on, et neid tehnikumi põhikirja alusel tegelikkudeks inseneerideks võib tunnistada. Selleks ajaks on tehnikumil juba laboratooriumid, kabinetid olemas täissiseseades, on õpejõudude, ruumide j. n. e. küsimus loodetavasti lahendam.

Et vahepeal ikka enam ja enam poolehoidmist äratas ülalkirjelatud vaade tehnika, ülikooli laadi kohta, siis tõsteti läinud poolaastal õpenõukogus küsimus üles tehnikumi nimetuse muutmise kohta. Kommisjon, keda vastava seaduse-elnõu väljatöötamiseks valiti, tuli asja mitmekülgselt järele kaaludes otsusele, et tehnikumi nimetuse muutmise küsimus otsekohe seotud on tehnikumi tehnika ülikooliks täiendamise küsimusega. Asutigi viimase küsimuse arutamisele.

Kommissjoni juhataja, tehnikumi direktor ins. Reier, esitas komisjonile enda poolt valmistatud näitliku graafilise kava, mis selge ülevaate annab tulevases tehnika ülikoolist ja ühes sellega üldse võimalikust tehnilise hariduse omandamise järjekorrast. Nimetatud kava põhjal jõudis komisjon üldjoontes otsusele tehnika ülikooli laadi kohta. Selle järele muudetakse tehnikum tehnika ülikooliks — politehnikumiks.

Politehnikum jaguneb kahte astmesse: I aste, millise kursuse kestvus normaalselt 6 poolaastat, valmistab ette tegelikke (praktika) inseneere, kusjuures I astme lõpetaja omandab tegeliku inseneeri kutse, kui ta peale lõpetamist ühe aasta jooksul on olnud vastaval praktikal (selle aasta jooksul on kursuse lõpetajal õigus jääda politehnikumi üliõpilaste nimekirja).

II astme kursuse kestvus on normaalselt 4 poolaastat (mõnes osakonnas võib olla lühem); II aste valmistab ette n. n. teaduslikke inseneere (diploominseneere). Sellele astmele võivad astuda I astme lõpetanud tegelikud inseneerid, kui neil kas üldharidusliku keskkooli eelharidus rahuldatud, täiendatud — eksamid üldhariduslikkudest ainetest sellekohases korralduses ettenähtud ulatuses olemas on.

Peale ülalnimetatud kava on komisjonile antud üksikasjaline politehnikumi seaduse-elnõu kava, milline komisjonis veel arutusel ei ole olnud. Viimane kava läheb õpeasutuse laadi poolest eelmisega ühte. Temas on ette nähtud osakonnad, üliõpilaste vastuvõtmise, ainete läbivõtmise ja kooli lõpetamise kord, niisama ka politehnikumi juures asuvate õpeasutuste korraldus.

Toome täiendavad andmed kava neist osadest, milliseid ei puudutatud eelpool.

Politehnikumi I astme üliõpilaseks võetakse nii üldharidusliku kui eeltehnilise keskkooli lõpetajaid, II astmele võivad viimased astuda eelpool kirjeldatud eeltingimistel.

Eeltehniline keskkool — eeltehnikum, asub politehnikumi juures. Eeltehnikum on kuuesemestriline ja temasse astuvad kuueaastase kursusega algkooli lõpetajad; tema on määratud eelhariduse andmiseks neile, kes tegelikkudeks inseneerideks tahavad saada.

Politehnikumi juures asub veel tehnikute ja meistrite ettevalmistamise asutus — kesktehnikum. Kesktehnikum on kolme semestriline ja temasse võivad astuda eeltehnikumi nelja semestri, kolme- või kaheaastase kursusega käsitöö- tööstuskooli (pärast kuueaastast algkooli) ja kavatsetava üldharidusliku keskkooli kahe klassi (kaheksa õpeaasta) lõpetajad.

Kui politehnikumi üliõpilane, kes kolme esimese semestri ainetest eksamid rahuldanud, tahab saada kesktehnikumis lõpetaja õigused vastavalt alalt, siis tuleb temal rahuldada eksamid ja tööõudmised ainult kesktehnikumi ainete neis osades, mis politehnikumi kolmel esimesel semestril on läbi võtmata.

Nii politehnikumi üliõpilaste, kui ka kesktehnikumi ja eeltehnikumi õpilaste tarvis on ette nähtud teatud nõudmised praktika kohta.

Meistri nime omandab kesktehnikumi lõpetaja — tehnik mõneaastase praktilise tegevuse järele, kusjuures muidugi on arvatud, et tema oma alale vastavat tegelist tööoskust täiesti tunneb.

Peale nimetatud kõrvalasutuste asub politehnikumi juures laevamehhanikute kool, mis töötab oma eripõhikirja järele.

Tuleb tähendada, et kavas ei ole ette nähtud eri- ja kutsekeskkoolide suhted politehnikumiga, sest et niisuguste keskkoolide korraldus ei ole veel kujunenud nii kaugele, kui üldharidusliku keskkooli oma; eeltehnikumi põhihiir on seadusandlikult juba 1½ aasta eest kinnitud.

Eksiarvamiste äraahoidmiseks tuletame veel kord meele, et kava, millest praegu kõnelesime, veel arutusel ei ole olnud, — võimalik, et ka teisi kavasid komisjonile antakse.

Kui komisjon oma tööga politehnikumi põhikirja juures lõpule jõuab, pannakse see tehnikumi õpenõukogu ja hoolikogu poolt haridusministeeriumile ette, kelle ülesandeks jääb esineda vabariigi valitsuse kaudu seaduseandvas asutuses politehnikumi seaduse-eelnõuga.

Võib tõusta küsimus, miks on meil tarvis kahte liiki, kahe- suguste teadmiste ja võimistega inseneere: tegelikke ja teaduslikke.

Küsimust võib vaadata asjalisest ja inseneeri isikule vastavast seisukorrast välja minnes.

Inseneeri tegevus avaldub suurel osal juhustel nende teadmiste ja võimiste praktilises kasutamises, milliseid õpiti inseneerikoolis; sagedasti on tegevus surutud õige kitsasse eriala ühe osa raamidesse. Niisuguseks tegevuseks on tegeliku inseneeri ettevalmistus samuti vastav, kui teadusliku inseneeri oma. Teine osa inseneeri tegevusalast, milles on tarvidust ja võimalust loovaks tööks inseneerikoolis omandatud teadmiste ja võimiste põhjal või nende teadmiste ja võimiste iseseisvaks edasiarendamiseks, milline tungib sügavamale mõne tehnika haru raskemasse osasse, ongi siis arvatud teaduslikule inseneerile. Muidugi võib ka see või teine praktika inseneer viimasele funktsioonile olla kohane, kuid meie ei saa üksiku juhuse põhjal teha üldotsust.

Inseneeri isikule vastavat seisukorda arutusele võttes, tuleb konstateerida fakti, et suurel osal õppivast noorsoost on huvitus tehnika vastu, kuid paljud neist ei suuda majanduslikul põhjusel minna kaugemale keskkooli viimaseist klassidest. Sarnasel juhusel on otsustarbekohasem lõpetada eeltehniline keskkool — eeltehnikum, mis õpeaastate arvu poolest lühem, ja politehnikumi I aste, s. o. tegeliku inseneeri kursus.

Olgu tähendud, et eeltehnikume juba praeguse põhikirja järele ka mujal võib asutada. Peale selle tuleb arvesse võtta üht iseäranis tähtsat asjaolu. Õppiva noorsoo keskel puutume tihti kokku n. n. praktiliste tüüpidega. Õppimine keskkoolis läheb sagedasti sarnasele tüübile vastaval õpilasel õige viletsalt, kuid mitmesuguste praktiliste töödega saab ta imekergesti hakkama. Kui tal sellejuures on erihuvitus mõne töö või tehnika haru vastu, siis õpib ta ka heameelega aineid, mis talle tema praktiliseks tööks otsekohest abi pakuvad.

Keskkooli õpilane viiendat õpeaastat (veneaegse keskkooli teine klass), kes oma halva edasijõudmise põhjal kolmandaks aastaks sama klassi oli jäämas, õppis suure huvitusega füüsikat, mida tol ajal alles üheksandal õpeaastal õpetati. Poisil oli suur huvi elektri vastu ja juba kolme-, neljateistkümnene aasta vanuses seadis ta elektrivalgustust sisse ja uuris igalpool, kus võimalik, elektri sisseseadeid.

Niisugusesse praktilisse tüüpi kuulavatel õpilastel, kelle kalduvus tehnika vastu juba ilmub algkooli lõpetamisel, on kohasem astuda eeltehnikumi ja siis tegeliku inseneeri kursusele, sest kuigi tema lõpetaks üldharidusliku keskkooli, läheb selle kasvatavaist ja üldarendavaist ainetest temal paljud kasutult kaduma.

Lõpuks tähendame veel, et kahesugused inseneeri kutsed ka mujal maksmas on.

Saksamaal on praktiliste inseneeride ettevalmistamiseks õpeasutusi enam kui tehnika ülikoole n. n. diplominseneeride tarvis.

Ameerikas on samuti kaheastmelisi inseneeri koolisid, ka Vene- maal tekisid enne ilmasõja algust õpeasutused praktika inseneeride tarvis.

Viimaks võidak스 küsida, miks ei avata õpeasutused kumbagi kutsele vastavate inseneeride jaoks eraldi, või kuigi ühes õpeasutuses, siis nii, et neil ei tarvitse olla ühiseid kursusi. Eeskujuks sarnaseks lahuseõpetamiseks võetakse siis muidugi Saksamaa.

Niisugused küsimused oleksid suurel määral tingitud vanadest traditsioonidest, mis ei luba, et üleharidusliku keskkooli ja eeltehnilise keskkooli lõpetajad, millises keskkoolis õpeaeg vormiliselt kuni kaks aastat lühem (sisuliselt on vahe kahtlemata vähem kui kaks aastat, sest eeltehnilise keskkooli semestri süsteem teeb õpetuseandmise jõudsamaks, kui õpeaasta süsteemi juures) istuksid politehnikumi I astme kõrvu ühel ja samal pingil. Tehti ju vanaõõki üli- kooli vastuvõtmisel kõvasti vahet gümnaasiumi, reaalkooli ja kommerts- kooli lõpetajate vahel. Nüüd, kus meie revolutsioonide tagajärjel oleme näinud seisuslikkude traditsioonide purunemist, ei võiks ka eelpool oletatud väidet tõsiselt võtta.

Tooksime kõige pealt põhjenduseks tegeliku ja teadusliku inse- neeri ühise kursuse (politehnikumi esimesel astmel) tarvidusele kokku- hoidmise riigi majanduses. Viimane on küll tähtis motiiv, kuid ta ei õigustaks politehnikumi kahe kontsentrilist korraldust, kui see korraldus otstarbekohane on.

Tegelik elu näitab aga, et niisuguse korraldusega kahe kont- sentrilisi tehnika ülikoole on olemas (Ameerika). Peale selle on ju ka igale arusaadav, et teadusliku inseneeri ei teadmiste ega võimiste kogu ning kogu arenemiskäik niisugusel teel ei tule nõrgem, kui eriõpeasutuse puhul, küll aga omandab teaduslik inseneer kavatse- tava korralduse juures tõesedama praktilise ettevalmistuse. Kaebasid ju Vene ajal paljud tööstus-ettevõtjad, et Vene inseneerid (vastab tea- dusliku või diplominseneerile) kooli lõpetamise järele asudes ametisse esialgul üldiselt olid saamatamad, kui Saksamaa tehnikumidest tulnud praktilised inseneerid.

Käesolev kirjutus on avaldatud informatsiooni mõttes, mispärast teda ka kui niisugust võtta tuleb. Lõpuosas sisalduv seletus paistis olevat tarvilik ettepanud kavatsetava korralduse põhjenduseks.

J. Kivvet.

Muljed usuteadlaste konverentsilt.

Tartus jaanuarikuu lõpul s. a. ärapeatud usuteadlaste konverents on seda ära teeninud, et tema juures ka „Üliõpilastele“ veergudel lühidalt peatataks, seda rohkem, et usuteaduse üliõpilased konve- rentsil ainult väheste kaudu esitatud olid, mida küll kahjatseda tuleb, kuna ometi konverentsil otsusi tehti, mis üksi tähtsad ei ole prae- gusele usuteadlastele, vaid ka tulevastele, kelle jatkata, loomulikult,

nüüdse põlve töö meie kiriku edenemises jääb. Allpool järgnevad read ei sisalda küll nii palju konverentsi kirjeldust, kui sellel konverentsil saadud isiklike muljeid; esimesega on lugejad loodetavasti juba ajalehtedest tutvunenud.

Harilikult vaadatakse kiriku kui teatud tagurlise ja vanameelse asutuse peale, mis takistamas rahva kultuurilist edenemist ning vaimlikku arenemist; veel rohkem, pahempoolsed väidavad isegi, et kiriku püüd on rahvast võimalikult rumalana näha ja kui võimalik, siis kas rahvast sinna või tagasi sundida. Niisugune vaade ja arusaamine kirikust ei ole mitte ainult, nagu teada, meil maksev, vaid ka väljamaal.

Baltimaal on kiriku orjastamine parunite ikkesse veel rohkem aidanud kasvatada rahva kirikust võõraksjäämist ja valesti arusaamist. See orjastamistöo on oma juured igale poole sügavalt jõudnud ajada, isegi lauluraamatusse. Näituseks, on meie lauluraamat uuemgi väljanne niisugusena kokku seatud, mis peab rahva keskel hirmu äratama, mis rõhutab rahva suurt rumalust ja kus puuduvad täiesti omapärased algupäralised vaimulikud laulud. Huvitav oli kuulata seda seletust, mis õpetaja Raudkepp lauluraamatu kohta usuteadlaste konverentsil andis. Muuseas tähendas ta, et eestikeelses tekstis sõnad kurat, saatan ja põrgu 127 korda rohkem on tarvitatud, kui see vastavates lauludes algtekstis ette tuleb.

Niisugune rahva hirmutamise, rumalaks tegemine on imbinud kogu meie vanemasse vaimlikusse kirjandusse. Mis ime siis, kui rahvas kirikust eemale hoiab ja seda kirikut, mis praegu olemas, enam tunnistada ei taha. Sest rahvas ei taha mitte enam armu ega halastust, mida temale varem kirik hirmukepiga jagas, vaid nõuab oma õigusi, ütleb täiesti õigesti professor Rahamägi oma kõnes, millest hõõgus hüüe uuenduste poole.

Teiselt poolt on ka vaimulikud, tegelikud õpetajad, kes rahva keskel töötavad, ise süüdi, et rahvas kirikust eemale hoiab. Nad ei ole jõudnud sagedasti oma eluga oma kogudustele eeskujuks olla, milleks nad ometi kutsutud on.

Usuteadlaste konverents tundis seda suurt vahet, kuristikku, mis kiriku ja rahva vahel valitsemas, väga selgesti ning algas teed otsima, kuidas kuristikust üle saada. Prof. Rahamägi seletas selle kohta, et luterlik ristiinimene peaks ka sotsiaalsete küsimuste kujundamisest osa võtma, kui ei taheta kiriku täielikku pankrotti jäämist. Teiselt poolt näidati, et väga tarvilik on katekismuse ja lauluraamatu parandamine, mis vigadest, labasustest jne. aina kubisevad. Konverents tunnistas selle kõik heaks ning valis vastavad komisjonid, kes tööle peavad asuma.

Aga ei saa öelda, et kogu konverents seda uuendamise hüüet ühesuguse lahtise südamega vastu oleks võtnud. Saksameelsed õpetajad ja mitmed vanemast põlvest näisid selle poole hoidvat, et kõik ikka veel vanaviisi jääks. Nende vaated väljendusid küll väga arglikult, aga tulid siiski päevavalgele.

Kuid see vanameelsus ei jõua enam meie kirikut oma ohjis hoida. Kirik astub tingimata rahva juure, saab rahva kirikuks. Elu nõuab seda. Mida rutem see sünnib, seda kasulikum on see rahvale, kui ka kirikule enesele.

J. H.

Üliõpilaste Karskus-Ühingu esimese (1921.) tegevusaasta aruanne.

Tagasi vaadates Ü. K. Ü. esimest tegevusaastat, võib enam-vähem keskmist pilti saada.

On arusaadav, et noor organisatsioon kõike kätte ei või saada, mis tegevuse algul loodetud. Peaasi, et nii lühikese aja jooksul ei ole suudetud oma liikmeid asjale küllalt teadlikuks teha, mille tagajärjel väikseid pettumusi ette on tulnud.

Paar-kolm nädalat peale Ühingu asutamist andsid kolm liiget, kaks koguni juhatusesse liiget, Ühingust äraastumise palved sisse, põhjusena ette tuues Ühingu vaielusõhtu resolutsiooni, kus liikmetelt „täiskarskust“ nõutakse. Mõeldi vist, et Ü. K. Ü. oma tegevust algab 50 aastat tagasi, millal „parajuse“ põhimõttel töötati.

Paljudest kavatsustest on Ühingu pidanud välistel põhjustel lahti ütlema. Oma koosolekuid on ta sunnitud olnud igapäevastes, poolpimedates auditooriumides pidama, kus paljugi ilusat, nagu laul, muusika ja mäng on pidanud ära jääma. Alles aasta lõpul on sellest üle saadud, kui K. S. Keskoimkond 10,000 marka abiraha määras.

Ühingu asutajate liikmete arv oll 32, nendest 5 õpejõudu. Aasta lõpul oli see 47 (10 õpejõudu, s. o. $\frac{1}{14}$ osa õpejõud. ja 37 üliõpilast, s. o. $\frac{1}{81}$ osa tervest üliõpilask.). Liikmete juurekasv kogu aja jooksul on iseenesest palju suurem olnud, kui 15, sest asutajate liikmete hulgas oli palju neid, kes esimeses vaimustuses oma nime kirjutasid, kes mitte täiskarsked ei olnud, selleks ei mõtelnudki saada ja selle tõttu Ühingust lahkusid.

Juhatus on oma koosolekuid pidanud 13. Nendest on juhatuse liikmete osavõtmine väga korralik olnud.

Üldkoosolekuid on korraldatud 6, vaielusõhtuid 2 ja karskusloenguid 5. Üldkoosolekutel on kõnelenud:

- 1) Prof. Bergmann: Rootsi üliõpilaste karskusliikumisest.
- 2) ksv. Jaan Rosental: eradots. E. Bertole'ti uurimiste üle.
- 3) ksv. Raid: Üleskutsuva kõne üle noortele.
- 4) dots. Dr. Talvik: Alkoholismi hingerikked kohtuarsti seisukohast vaadates.

Vaielusõhtutel on alustatud:

- 1) Proua lekt. H. Kettuse poolt: Kas ainult täiskarsked või ka parajuslased Ü. K. Ü. liigeteks.
- 2) ksv. Kubjase poolt: Karskustöö sihtjooned.

Karskusloenguid on pidanud:

- 1) prof. Vitlich: Alkoholi keemia ja tehnoloogia.
- 2) dot. Dr. Talvik: Sõjaaegne alkoholi keeld Saksamaal.
- 3) prof. Lipschüts: Alkoholi mõju elava olluse peale.
- 4) prof. Puusep: Alkoholi mõju ergukava peale.
- 5) dots. V. Ernits: Tshekistüsteem ja kuritegevus.

Väliselt on ühendusse astunud Soome Üliõp.-Karskus Seltsiga, milleks juba tegelikud sammud tehtud. Siis on läbirääkimisi peetud Üleilmise Üliõpilaste Karskusliiduga, mille liikmeks meid on palutud.

Helmi Pott, Ü. K. Ü. kirjatoimetaja.

Ülikooli teated.

Prof. K. Väisälä lahkub Tartust.

Tartu ülikooli puhtmatemaatika professor K. Väisälä on Turu ülikooli professoriks kinnitatud ja lahkub sellepärast Tartu ülikooli õpejõudude hulgast 1. juunil s. a.

Ülikooli stipendiaat cand. math. K. Frisch

on hiljuti väljamaalt tagasi jõudnud, kus ta rohkemat aastat Hamburgi ülikoolis ja observatooriumis töötas ja doktori aukraadi omandas väitekirja eest: „Temperatuuri inversioonpinnad vabas õhkkonnas.“ Töö trükitakse ühes Saksamaa teaduslikus erikuukirjas.

Dr. Sääsk nooremaks assistendiks määratud.

Dr. Rudolf Sääsk on nooremaks assistendiks dermatoloogia polikliiniku õpetooli juure määratud, arvates 15. jaan. s. a.

Assistendi kohustetäitjad Karell ja Krull nooremateks assistentideks kinnitatud.

Haavakliiniku noorema assistendi kohusetäitja U. Karell ja naistekliiniku noorema assistendi kohusetäitja V. Krull on samade kliinikute juure nooremateks assistentideks kinnitatud.

Uus assistendi k. t. stud. zool. E. Reinvald.

Zoologia Instituudi noorema assistendi kohusetäitja Hans Männik on oma palve peale 1. veebr. s. a. ametist vabastatud ja tema asemele on noorema assistendi k. t. stud. zool. Edvin Reinvald määratud.

Õigusteaduskonna lõpetanud.

Tartu ülikooli õigusteaduskonna lõpetasid: Nikolai Villmann ja Voldemar Puchk teise järgu diplomiga ja Alfred Simpson esimese järgu diplomiga õigusega, kui ta kirjaliku töö ette paneb, mis teaduskonna poolt heaks kiidetakse.

Tehnikumi teated.

Poolkursuse ja lõpueksamid.

Tehnikumi õpenõukogu otsuse põhjal seatakse sisse käesolevast semestrist alates väljamaa tehnika ülikoolide eeskujul poolkursuse ja lõpueksamid. Viimase poolkursuse õpeaineid lastakse ainult siis kuulata, kui esimese poolkursuse (3 esimese semestri) eest on komisjoni eksam antud ja 6-kuulise praktika kohta tunnistus ette näidata.

Ainete eksamid üksikult jäävad endiselt edasi.

Kui kõigis ainetes eksamid rahuldatud ja poolkursuse eksam antud, siis tuleb õpilasel peale lõpuprojekti veel komisjoni ees, millest ka haridusministeeriumi esitaja osa võtab, lõpueksam ära anda.

J. P.

Uue õpilaskonna esituse valimised.

Sliamaani valiti õpilaskonna esitused (arvu poolest teine) osakodade viisi, 2 esitajat igast osakonnast, kokku 18.

Osakonnad ei ole arvuliselt aga kaugelt võrdsed ja veel teistel põhjustel tundus sarnane valimise kord ebaloomulikuna. Sellepärast töötas viimane esitus uue esituse põhikirja välja ja otsustas uued valimised lähemal päeval ette võtta nimekirjade järele proportsionaalse valimisiisli järele.

J. P.

Uued õpejõud tehnikumis.

Käesolevast semestrist peale hakkavad tehnikumis ettelugemisi pidama järgmised uued õpejõud, arhitektid ja inseneerid: Buurmann, Raud ja Seedorf arhitektuuri osakonnas; Kogel, Leetberg, Koch ja Butte masinaehituse osakonnas; Lückebach ja Ruusmann elektrotehnika osakonnas.

J. P.

Sport.

Suusavõistlused.

26. veebruaril korraldab Spordi osakond tehnikumi õpilaskonna vahelised suusavõistlused. Võistlusmaaks on 5000 ja 1500 meetrit, mida Piirita jõel ära peetakse.

Võistlused on esimesed tehnikumi õpilaskonnale, kuid tahaks loota elavat osavõttu. On ju suusatamine meil üldiseks spordiks muutunud, mida mitte ainult „elukutselised“ spordimehed, vaid ka lihtsurelikud harjutama on hakanud. — rst —

Võimlemiskursused.

Õpilaskonna esituse spordi osakonnal on korda läinud kohaliku Y. M. C. A. võimlemissaali tehnikumi õpilaskonnale tarvitamiseks muretseda.

Selle läbi on õpilaskonnal võimalus erigrupina kolm korda nädalas võimlemisinstruktori juhatusel võimelda. Võimlemisest võivad osa võtta ka mitte-osakonna liikmed. Liikmetele on osakonna poolt kergendus tehtud maksu vähendamise näol. Võimlemine kestab lihavõtte pühadeni. — rst —

Poks ei meeldi.

Enne jõulu korraldas „Kalev“ oma liikmetele poksi kursusi.

Neist võimaldati väikse maksu eest ka tehnikumi õpilastele osa võtta, millest esimese õhinaga kümnekond õpilast osa võtma ruttas. Kuid õige pea muutus poksihülmuliste meeleolu ja paari „proovitunni“ järele ei olnud kursustel ühtki valmustatud.

Uued Carpentier'id ja Dempsey'd jäid seega tulemata. — rst —

Väljaandja Üliõpilaskonna Edustus. — Vastutav toimetaja: Karl Peterson.

Toimkonna juhataja: Jüri Sammul.

Sekretäär: Alfred Koort.

Tegev toimetaja: J. Albreht.

Soovitame üliõpilastele:

arstiteadlastele, keemikeridele, agronoomidele ja teistele anorgaan. keemia praktikumiks vastilmunud

A. PARIS'e ja K. LOSKIT'i

„Anorgaan. kvalitatiivse analüüsi praktikum“.

Hind 90 marka.

Lisa: Prof. Landesen'i grupe jaotus.

K.-Ü. „LOODUS“, Tartus.

Eesti üliõpilaskonna häälekandja „Üliõpilasleht“

algab uuel aastal oma teist aastakäiku.

„ÜLIÕPILASLEHT“

tahab endiselt oma veergudel peale puht-üliõpilaskonda puutuvate küsimuste veel teaduslikke ja rahvus-poliitilisi küsimusi käsitada.

Liginemine naaberriikide ja Lääne-Euroopa kultuurriikide üliõpilaskondade ja akadeemiliste ringkondadega Eesti kultuuri üldhuvides on lähemaks ülesandeks „Üliõpilaslehel“.

„ÜLIÕPILASLEHT“

ilmub iga kuu 2 korda.

Tellimiste vastuvõtmine uue-aasta peale on avatud.

Tellimishind

aasta lõpuni (postiga) 480 mk., väljamaale
aasta lõpuni 720 mk. — Üksiku nr. hind 20 mk.

„ÜLIÕPILASLEHE“

toimkond tahab uuel-aastal lehe tehnilise kui ka sisulise külje peale rohkem rõhku panna.

Iga üliõpilase kohus on oma häälekandjat rohke kaastöö kui ka tellimisega toetada. Igale haritlasele on „Üliõpilasleht“ elavaks sidemeks alma materiga.

Willistlased ja üliõpilased!

„Üliõpilasleht“ loodab Teie rohke kaasabi ja toetuse peale. — Tasu kaastöö eest loodab „Üliõpilasleht“ uuel aastal märksa kõrgendada.

Tellige „ÜLIÕPILASLEHTE“!

Tuhandete „Üliõpilaslehe“ lugejate üliõpilaste kaudu ulatab „Üliõpilaslehte“ mahutatud KUULUTUSTE mõju igasse valda ja tallu.